

1/2024 LEGEA, OTSAILAREN 8KOA, TRANTSIZIO ENERGETIKOAREN ETA KLIMA ALDAKETARENA

Posted on 06/03/2024 by Naider

Eusko Legebiltzarrak [Euskadiko Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legea](#) onartu du. Lege hori bat dator Europako Green Deal-ekin, eta lehiakortasuna bultzatu nahi du, garapen iraunkorraren eta bidezkoaren bidez. Helburu nagusia klima-neutraltasuna eta 2050erako bidezko trantsizioa lortzea da, 2045erako helburu hori aurreratzeko ahal den guztia egiteko konpromisoarekin. Horretarako, klima-aldaketari sektore eta eskala guztietan heltzea du helburu, arintzea eta egokitzea sustatuz eta euskal industria deskarbonizaziorantz eta teknologia- eta industria-berrikuntza bultzatzera bultzatuz.

Klima-aldaketaren aurrean erantzun bat eman behar dela onartuta, Legeak hainbat helburu ezartzen ditu, hala nola 2030ean isurketak % 45 murriztea 2005arekin alderatuta, azken kontsumoan 2050ean % 37 aurreztea 2021arekin alderatuta, eta energia berriztagarrietan gutxienez % 32 parte hartzea azken energia-kontsumoan.

Legeak arlo ugari jorratzen ditu, nekazaritzatik turismoraino, nekazaritza ekologikoa eta lurraldearen erresilientzia babesteko neurri espezifikoekin. Betebeharrak ezartzen dizkie hainbat erakunde eta enpresari, hala nola erregai fosilen desinbertsio-planak egitea edo karbono-aztarna neurtzea eta industria-instalazioetan hura murrizteko plan bat garatzea, karbono-aztarna nulua edo are negatiboa lortzeko, ikuspegi tekniko eta ekonomikotik egingarria bada. Eskakizun horrek merkataritza eta turismo sektoreei ere eragiten die; izan ere, karbono-aztarna pixkanaka murriztea ezarri behar dute, azterketa xehatua eginez eta hura murrizteko plan estrategiko bat eginez.

Beharrezko legea, baina berandu datorrena

Lege hori behar-beharrezkoa dela uste bada ere, aditu eta kolektibo askok etsipena adierazi dute lege honetako neurrien irismen eta zehaztasun faltari dagokionez. Zalantzarik gabe, lehen lege-aurreproiektuetatik hobetu da, baina oraindik ere motz geratzen da klima-aldaketaren premia dela eta, non ez den berdintzen Europako helburuek ezarritako anbizioa. 2030ean isuriak % 45 murrizteko helburua, 2005. urtearekin alderatuta, Legeak ezartzen duena (edo horren baliokidea, 1990. urtearekin alderatuta, isurketak % 33 murriztea), Europak ezarritako helburuaren oso azpitik geratzen da, hau da, 2030. urtean isurketak % 55 murriztea 1990. urtearekin alderatuta. Puntu positiboago batean, Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legea arau-oinarri gisa ezartzen da, eta hainbat erregelamendu gara daitezke neurri espezifikoen irismena eta zehaztapena mugatzeko. Eusko Jaurlaritzak aipatu du araudi horiek garatzeko lanean ari direla.

Araudi berriari egindako beste kritiketako bat da lege honek funtsezkoena baino ez duela aldatzea proposatzen, egungo ekoizpen- eta kontsumo-eredua ahalik eta gutxien nahasteko. Horren froga da Legearen puntu eztabaidagarrienetako bat: erregai sintetikoen erabilera. Repsol edo Petronor energia-enpresek erregai sintetikoen zero karbono-arrastoari buruz baieztatzen duten arren, azpimarratu behar da erregai horiek karbono-neutroak izan daitezen, haien [ekoizpenean erabilitako CO2a atmosferatik zuzenean harrapatu behar dela](#), fintzen ari den petrolioaren prozesamendutik etorri beharrean. Gainera, erregai horien ekoizpenean eraginkortasunik ez dagoenez, prozesu osoa energia berriztagarriak erabiliz egin behar da, karbono-neutraltasuna bermatzeko.

Bestalde, erregai fosilen esplorazioarekin eta ustiapenarekin lotutako aktiboen desinbertsio publikoa aipatzen da, eta hori positiboa da. Hala ere, ez da korporazio pribatuen gaia jorratzen, eta horrek esan nahi du ez dela eperik ezartzen erregai fosilak pixkanaka ezabatzeko, batez ere kontuan hartuta enpresa horiek direla inplikaturako enpresa nagusiak.

Hainbat adituk partekatzen duten beste kezka bat energia fosiletatik energia garbietarako trantsizioaren ikuspegi isolatua da, lurraldearen benetako beharrak kontuan hartu gabe eta eskatutako azpiegiturak garatzeko gaitasunak ebaluatu gabe. Hain zuzen ere, kezka hori argi geratu zen Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektorialaren zirriborroak eta lege berriak jaso zituzten 4.000 alegazioekin, eta energia-ekoizpen zentralizatuko proiektu handietan oinarritutako ereduarekin jarraitzen du, gure lurraldeko eremu sentikorretan eragina izan dezaketen ingurumen-inpaktuekin.

Alderdi positiboak: Gobernantza, ekitate soziala eta justizia

Zehapen-araubiderik ezarri ez arren, Legeak badu aldeko puntu bat, zerga-sistema klima-aldaketara egokitzea edo berotegi-efektuko gasen emisioak murriztea sustatzen duten ekintzetarako pizgarriak emateko erabiltzea kontuan hartzen baitu. Gainera, EAEko aurrekontuen % 2,5 klimarekin zerikusia duten ekimenei esleitzea balioesten da, eta hori, kopuru doitua dirudien arren, arlo honetako konpromiso nabarmena da gutxienez. Bestalde, onartutako legeriak Trantsizio Energetikorako eta Klima Aldaketarako Ekimenen Euskal Erregistroa sortzea jasotzen du. Erregistro horrek sarbide publikoa izango du, eta erakunde publiko zein pribatuek ekintza klimatikoaren arloko ekintzak erregistratzeko aukera izango dute.

Legeak gobernantza parte-hartzailearen garrantzia nabarmentzen du, herritarrak inplikaturaz Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Euskal Bulegoa, Batzorde Zientifikoa eta Herritarren Batzarra sortuz. Gainera, tokiko erakundeak inplikatzeko dituzten Legearekin lotutako neurrien ezarpenean.

Funtsezko beste alderdi bat justizian eta ekitatean duen ikuspegia da, kostuen eta kargen banaketa bidezkoa ziurtatuz. Legeak finantzaketa-mekanismoak ezartzen ditu, eta enpresek ekintza klimatikoan parte hartzea eskatzen du. Era berean, genero-ikuspegiaren garrantzia aitortzen du, baita gizarteko sektore guztientzat trantsizio justua beharrezkoa dela ere.

Azkenik, araudi berriaren beste aldeko puntu bat Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuetan ikuspegi energetikoa eta klimatikoa sartzeko da. Euskal Autonomia Erkidegoko gainerako administrazioek ere energia- eta klima-ikuspegia txertatuko dute beren aurrekontuetan, diseinu-fasean. Hala ere, Legeak berriz ere mugak jartzen ditu, bere ekintza ikuspegi horiek sustatzera mugatzen baitu, administrazioek nahitaez integratzea eskatu beharrean.

Ondorioa: Lehen urratsa norabide egokian, baina ez behar bezain handinahia

Euskadiko Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legeak etorkizun iraunkorrago eta iraunkorrago baterako lehen urratsa markatzen du. Gai garrantzitsuak jorratzen dituen arren, araudi berria asmo gutxiko aldaketetara mugatzen da, egungo ekoizpen eta kontsumo eredua ez nahasteko asmoz. Hala ere, klima-aldaketaren erronkei aurre egiteko, ezinbestekoa da eredu hori errotik aldatzea, planetaren muga biofisikoetara egokituta.

Produkzio- eta kontsumo-eredua aldatu gabe, ez dago etorkizun handiko erantzunik klima-aldaketaren aurrean.

